

Вежба 7.9. – Упитник о односу према променама

Васпитно-образовни циљеви часа	Ученици критички размишљају о својим личним (политичким) ставовима према променама и слободно их изражавају. Ученици слушају једни друге у равноправном односу, без обзира да ли се слажу у мишљењима.
Наставна средства	Радни лист за ученике: "Упитник о односу према променама".

Напомена за наставника

Информације о основним политичким ставовима

Став (однос према нечему) је тенденција да се изрази мишљење или усвоји одређени облик понашања. Став је резултат социјалне интеграције и личне историје и зато је на мање свесном нивоу него идеологија. Ставови воде наше виђење ствари, наше просуђивање и наше деловање.

Сврха ове вежбе је да се схвати, на основу изражених мишљења, до које мере особа јесте, или није, склона друштвеним променама. Промена сама по себи није ни добра ни лоша ствар, и сврха ове вежбе није доношење суда о ученицима, а још мање процењивање истих на основу тога. Такође треба имати на уму да резултате оваквог "политичког лакмус теста" не би требало схватати превише озбиљно, посебно ако ученици нису у потпуности свесни импликација у изјавама у упитнику.

Право питање је: зашто, шта, када и како променити. Модели политичке мисли који служе као водила за политичке ставове развили су се након француске и америчке револуције. Следећи текст може послужити као оквирна смерница, али не може заменити читање изворних материјала.

Прогресиван став води до уверења да су промене пожељне. Он може да буде револуционаран или *реформистички*, у зависности од хитности и средстава која се користе. За *револуционаре*, уколико је потребно, чак и насиље може доћи у обзир. За реформисте, промена је такође пожељна, али без радикалног прекида са прошлошћу.

Конзервативан став, с друге стране, цени традицију и преферира искуство уместо теорије. Такав став може фаворизовати статус кво или бити реакционаран. Фаворизовати статус кво значи сматрати да је тренутно стање, иако не баш савршено, у потпуности прихватљиво. Као начин промене може се заговарати органски раст (Едмунд Бурке). Основна брига је држати државу снажном и покретљивом да се не би превише оптеретила парцијалним интересима и превеликим учествовањем. *Реакционар*, међутим, одбија тренутно стање ствари: он/она тврди да је погрешно било уопште спроводити промене и тражи да се вратимо у пређашње стање.

Револуционар и *реакционар* склони су доктрини, то јест, да постану фундаменталисти, што значи да бране своје виђење са идеолошке основе, а да при томе не узимају у обзир стварност.

Остали су више прагматични и одређују своје ставове анализирајући непосредне последице.

Ова вежба може послужити као „груба“ водила која ученицима помаже да схвате да постоје различити модели политичког мишљења и да постану свесни својих личних преференција и склоности.

Поступак

1. После концизног увода у тему, ученици одговарају на питања. Испред сваке изјаве записују број бодова како би исказали свој став. Шифра коју користе је следећа (поставити на таблу!):
 - 5 – У потпуности се слажем са изјавом.
 - 4 – Углавном се слажем са изјавом.
 - 3 – Немам став о овој изјави.
 - 2 – Углавном се противим изјави.
 - 1 – У потпуности се противим изјави.
2. Ученици сабирају своје бодове, а збир (сасвим провизорно и без појединачног идентификовања) указује на њихов политички став. (Претходно су разјашњени одговарајући појмови из напред датих напомена.)

100-80: револуционар

80-60: реформиста

60-40: конзервативац, залаже се за статус кво

40-20: реакционар.

3. У одељенском разговору изражавају се реакције на сопствено сврставање. Ко се осећа погрешно сврстан и схваћен, ко донекле оправдано, ко сасвим исправно? Зашто јесте/није?

Има ли неких уочљивих разлика између ученичких група, посебно између дечака и девојчица, те између оних који су искусили селидбу и оних који нису?

4. Завршна фаза, с погледом на политички "пејзаж". Који покрет спада у коју од четири горе наведене категорије? Каква је веза између тих категорија и избора бирача? Колико су прихваћени од стране бирачког тела?

Додатна активност

Лектира: у зависности од тога како се ова вежба користи – као увод или као вежба преноса знања – рад са текстом се препоручује пре или после ове вежбе. За напредне разреде могу се користити цитати аутора попут Лока, Берка или Маркса. Додатно, или као алтернатива за млађе ученике, могу се користити изјаве политичара или страначких представника о специфичним проблемима у друштву.

Варијација

Питања из упитника се могу преформулисати у складу са локалним темама или проблемима у држави. Било које од питања може послужити као полазиште за дебату.

Материјали

(видети следећу страницу)

Радни лист за ученике

Упитник о односу према променама

1. Жена би требало да има право да се стерилише без одобрења свог мужа.
2. Информације о контрацепцији требало би да буду доступне свим младим девојкама које имају четрнаест или више година.
3. Требало би легализовати лаке дроге.
4. У демократији референдум би требало да буде одржан на захтев већине.
5. Криминалцима треба медицинска помоћ уместо кажњавања.
6. Смртну казну би требало у потпуности укинути.
7. Велике компаније би требало национализовати.
8. Брак између особа истог пола би требало легализовати.
9. У огласима за посао пол кандидата не би требало да игра било какву улогу.
10. Требало би забранити добротворна удружења. Држава има задатак и дужност да помаже сиромашнима.
11. Просечној особи не требају ни контрола ни усмеравање.
12. Ученици би требало да учествују у управљању школом.
13. Требало би укинути оцене и дипломе.
14. Свакоме би требало да буде загарантован минимални доходак, независно од пола, доби или професије, чак и ако особа одлучи да ништа не ради.
15. Децу би требало одгајати у неколико вера истовремено; они своју веру могу изабрати када одрасту.
16. Политичке вође би требало да послушају савете научника у погледу коришћења научних открића.
17. Сва људска бића су дошла на свет са истим потенцијалом.
18. Требало би забранити приватно и увести државно власништво.
19. Нико нема права да намеће своје мишљење другима.
20. Производња артикала који загађују околину мора се забранити, без обзира што то директно утиче на економију.